

SVETSKA BANKA - MULTIDONATORSKI FOND -
PODRSKA SEKTORU PRAVOSUĐA

Uvod u pranje novca kroz promet roba i usluga

Karyn Kenny
Konsultant za tužilaštva
Svetska banka
9. septembar 2009.

Uvod

Ciljevi

- Informacije
- Sredstva
- Dijalog

Značenje

- Pranje novca kroz promet: Proces prikrivanja novca stečenog vršenjem krivičnih dela i dalji prenos sredstava putem trgovinskih transakcija u pokušaju legalizacije njihovog nezakonitog osnova.

OSNOVNI METODI ZA PRANJE NOVCA

- 1. Provlačenje novčanih sredstava kroz finansijski sistem – čekovi i telegrafski transferi.
- 2. Fizičko prenošenje novčanica – kuriri i krijumčarenje većih količina novca.
- 3. Prenos novčanih sredstava - lažna dokumentacija i deklaracija za robu i usluge u prometu.

**ZAŠTO JE VAŽNO
PRANJE NOVCA KROZ
PROMET ROBA I
USLUGA?**

**Uspeh države
u suzbijanju =**

**Seljenje
kriminala**

Šta to čini privlačnim pranje novca kroz promet robe i usluga?

➤ **Mali rizik od otkrivanja**

- **Ogroman obim prometa – manje se vidi**
- **Složene devizne transakcije**
- **Uzajamno mešanje nezakonitih/zakonitih fondova**
- **Ograničena verifikacija/razmena carinskih podataka među državama**
- **Ograničene mogućnosti Carine za otkrivanje nezakonitih transakcija**

GLOBALNI TRGOVINSKI ODNOŠI SRBIJE

Najveći izvoz u 2008.

- #1. Bosna-Hercegovina
 - 12,2%
-
- #2. Crna Gora
 - 11,7%
-
- #3. Nemačka
 - 10,4%

Najveći uvoz u 2008.

- #1. Ruska Federacija
 - 15,2 %
-
- #2. Nemačka
 - 11,9%
-
- #3. Italija
 - 9,5%

*Izvor: <http://www.dfat.gov.au/geo/fs/serb.pdf>

UVOD/IZVOZ U 2008.

\$10.973 mlrd.

\$22.999 mlrd.

- Gvožđe i čelik
- Metali
- Odeća
- Voće i povrće
- Nafta
- Vozila
- Prirodni gas
- Industrijske mašine

OSNOVNE METODE PRANJA NOVCA KROZ PROMET ROBA I USLUGA

KAKO SE TO RADI?

- Lažno prikazivanje cene, količine ili kvaliteta pri uvozu i izvozu.
- Za tango je potrebno dvoje: uvoznik i izvoznik

OSNOVNI I NAJČEŠĆI METODI

1. VEĆA/MANJA VREDNOST FAKTURE ZA ROBU I USLUGE

- Najstariji metod
- Lažno prikazivanje cene robe kako bi se razlika prebacivala između uvoznika i izvoznika.
- Fakturisanje iznad ili ispod realne tržišne cene.
- Umanjene fakture su češće jer Carina manje rigorozno prati izvoz nego uvoz.

OSNOVNI METODI PRANJA NOVCA KROZ PROMET

#2. VIŠESTRUKO FAKTURISANJE

- Više od jedne fakture za istu transakciju.
- Dodatno usložnjavanje ako se koriste različite banke prilikom plaćanja.
- Koristi se da opravda višestruka plaćanja za istu isporuku robe.
- U slučaju da se otkrije – sledi ispravno objašnjenje da su stranke odlučile da izmene uslove plaćanja ili je to plaćanje zadocnelih pristojbi itd.
- Nema potrebe za lažnim prikazivanjem cene robe.

OSNOVNI METODI PRANJA NOVCA KROZ PROMET

#3. MANJA/VEĆA KOLIČINA ISPORUČENE ROBE I USLUGA

- Prikazivanje veće ili manje količine robe.
- Ukoliko se otkrije – sledi ispravno objašnjenje, kao napr. greška u kucanju.
- *Fantomske isporuke:* zahteva dogovor između izvoznika i uvoznika.

OSNOVNI METODI PRANJA NOVCA KROZ PROMET

#4. LAŽNI OPIS ROBE I USLUGA

- Lažno predstavljanje kvaliteta ili vrste roba i usluga.
- Koristi se u prometu usluga, kao napr. u savetodavnim finansijskim uslugama, uslugama konsaltinga i ispitivanju tržišta
- Realna tržišna vrednost usluga predstavlja problem kod valorizacije.

The background features a solid medium blue color with three thin, light blue wavy lines that curve from the top left towards the top right.

PRIMERI

Srbija – Partnerstvo sa tužilaštvom

- Carina
- Sprovodenje zakona
- Finansijsko obaveštajno telo – Uprava za sprečavanje pranja novca
- Poreska uprava
- Bankarska kontrola

Lanac organizovanog
kriminala prodaje drogu
u Srbiji – novac se
krijumčari u Francusku

Od tog novca se kupuje
luksuzna roba – izvozi se
u Srbiju

Novac se ulaže u srpski
bankarski sistem

Dodatne informacije

- FAFT-GAFI – Financial Action Task Force
 - Juni 2006. Izveštaj o pranju novca kroz promet

Hvala

Karyn Kenny
Konsultant za tužilaštva
Svetska banka
kkenny@worldbank.org
+1 202 458 0787